

УДК 159.937

П. П. СКЛЯР (д-р психол. наук, проф.),

Т. Є. МАЛЬЦЕВА (канд. пед. наук, доц.)

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

ПОЛЕ СУБ'ЄКТНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СИСТЕМІ ГУМАНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті виділяються гуманістичні підходи у визначенні змісту та ролі соціальної роботи в процесі навчання у вищому навчальному закладі, принципи формування професіоналізму у майбутніх соціальних працівників, в основі яких лежить суб'єктність. Розкриваються нові підходи в розумінні ролі і функцій соціального працівника, напрямки в соціальній роботі, що значно розширює аспекти соціальної роботи гуманістичними функціями і передбачає її суб'єктність.

Ключові слова: гуманізація, соціальна сфера, суб'єктність, поле суб'єктного розвитку.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства проблема гуманізації вищої освіти стала надзвичайно актуальною. У найзагальнішому контексті під гуманізацією розуміють визнання людини як особистості, її права на свободу, реалізацію її спроможностей, утвердження блага людини як провідного критерію суспільних відносин [5, с. 34].

Відродження гуманістичної традиції в освіті зумовлено розвитком людини і суспільства в цілому, що актуалізує потребу в соціально-філософському осмисленні процесу та наслідків поширення ідей гуманізму в освітній сфері.

Процеси трансформацій у системі вищої освіти України визначають актуальність проблеми гуманізації, дослідження якої є вагомим внеском у формування духовних основ студентської молоді. Отже, проаналізуємо деякі важливі аспекти гуманізації як сучасної тенденції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Суттєву роль у процесі формування професіоналізму відіграє ціннісно-смілова сфера особистості. Важливо, «щоб із ранніх етапів професійного становлення студенти почали осмислення свого ціннісного простору, побачили його зв'язок із цілями й завданнями обраної професії, а також були залученими у спеціально організовану роботу з розвитку своїх смислових орієнтирів» [8, с.32].

Українські дослідники гуманізації вищої освіти Г.О. Балл, Р.А.Беланова, С.У. Гончаренко, І.А. Зязюн, П.П. Кононенко, О.М. Пехота, В.В. Рибалко, М.І.Романенко, О.Г. Романовський, О.П. Рудницька, В.А.Семиченко, обстоюючи різні концепції гуманної освіти, єдині в одному: еволюція людини, її розвиток – це і є поступ гуманізму, це безальтернативний шлях розвитку вищої освіти. «Якщо раніше основним компонентом навчально-виховного процесу були знання, то зараз – особистісний розвиток і формування цілісної особистості», – пише М.І.Романенко [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Об'єктивними тенденціями вдосконалення вищої освіти, що готує фахівців соціальної сфери є істотні зміни в системі політичних і суспільних відносин в Україні, викликані соціально-економічними перетвореннями, життєво необхідними вимогами розбудови професійної взаємодії на гуманістичних засадах. У зв'язку з цим постали й нові проблеми забезпечення та вдосконалення умов розумової праці. Для вирішення цих проблем необхідно створення поля суб'єктного розвитку, у якому розкриваються можливості людини в тісному зв'язку соціальної та особистісної зрілості, а також потреба підвищення відповідальності індивідуума за його дії та вчинки. Це має сприяти глибокому розкриттю творчого потенціалу студента й активізації його саморозвитку [3, с. 51].

Мета статті: розкрити нові підходи в розумінні ролі і функцій соціального працівника, напрями в соціальній роботі, аспекти соціальної роботи, наповнені гуманістичними функціями і суб'єктною діяльністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гуманізація освіти більшістю дослідників розуміється як створення умов, спрямованих на розкриття і розвиток здібностей людини, його позитивну самореалізацію, в основі чого лежить повага до людини і віра в нього, визначення цілей, змісту, організації та засобів її життєдіяльності, а також характер взаємодії з оточуючими людьми, в цілому - середовищем.

Період навчання у вузі – це підготовка до трудової діяльності, яка у найближчому майбутньому повинна стати для людини основним джерелом існування та засобом особистісної самореалізації. Саме цей час у мотиваційному плані докорінно відрізняється від шкільного навчання. Тому поле суб'єктного розвитку передбачає забезпечення умов гуманістично зорієнтованої професійної підготовки студентів, вимагає поновленого обґрунтування освітнього процесу, розробки відповідних інноваційних підходів, методів, технологій. Необхідно також визначити засоби психопрофілактики, аби усунути (чи хоча б зменшити) вплив факторів, які негативно впливають на психіку людини, й активізувати дію тих, що стабілізують та розвивають її [6, с.68-73].

Особливої актуальності проблема гуманізації вищої освіти набуває в умовах розбудови, демократизації, гуманізації та докорінної трансформації суспільства, усвідомлення загрози, яка криється в бездуховності, нікчемності інтересів, ціннісних орієнтирів, емоційній недорозвиненості в значної частки молодих людей. Особливого значення ця проблема набуває тоді, коли вони опиняються серед студентів спеціальностей, які передбачають подальшу роботу з людьми. Саме тому вважаємо за необхідне повернути систему освіти майбутніх соціальних працівників до загальнолюдських цінностей, а головною умовою підготовки таких фахівців має бути їх теоретична і практична підготовка в ВНЗ, заснована на тлі гуманізації освітнього процесу в полі суб'єктного розвитку [6, с. 112].

Упродовж навчання у вищій школі під впливом викладання суспільних, спеціальних та інших дисциплін, участі в громадському житті в майбутніх соціальних працівників повинне розвиватися і формуватися професійне прагнення застосувати свої знання, досвід, здібності в галузі обраної професії. Це передбачає розуміння і внутрішнє сприйняття цілей і завдань професійної діяльності, свого професійного призначення, ролі й місії, що характеризуються стійкістю і домінуванням суспільно-громадянських чи вузько особистих мотивів, спонукань до діяльності.

Аналіз свідчить, що розвиток системи вищої освіти багатьох країн світу передбачає формування об'єктивних передумов для розвитку активної, творчої та гармонійної особистості, її духовних і моральних засад за допомогою освіти, надання необхідної допомоги в навчанні, заохочення та мотивацію навчання протягом усього наступного життя. Виходячи з постулатів освітньої політики держави, суспільство зобов'язане піклуватися про забезпечення якісної освіти усіх видів і надати можливість громадянам вільно обирати такий вид освіти, який найбільше відповідає їх природі [4, с. 68-96].

Система нормативно-методичних документів, що регламентує діяльність системи вищої освіти України, за структурою й складом, при збереженні певного рівня державного регулювання діяльності у галузі вищої освіти, дає можливість забезпечувати автономію та академічну незалежність вищих навчальних закладів, більшу відповідність освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки фахівців з соціальної сфери вимогам суспільного поділу праці в Україні, мобільність системи підготовки таких фахівців щодо задоволення вимог ринку праці і, головне, – вільний розвиток особистості тих, хто навчається, відповідно до їх схильностей та вподобань.

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про вищу освіту» та розділу 1 Конвенції щодо визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Рада Європи та ЮНЕСКО, Лісабон, 1997 р.) система вищої освіти, – це сукупність таких, що взаємодіють, послідовних курсів навчання, вищих навчальних закладів, інших юридичних осіб, що надають освітні послуги.

Система вищої освіти України, що відповідає за підготовку фахівців соціальної сфери, стає сьогодні все більш відкритою, гнучкою, здатною до саморозвитку, співвідносною зі світовими освітніми моделями, враховує потреби сучасності, але водночас зберігає національні особливості та позитивні надбання вітчизняних освітянських і наукових шкіл.

Загальний напрям змін у системі організації освіти визначається тими ж загально соціальними чинниками, що і зміст освіти. Гуманізація методологічних засад функціонування освіти навіть більш очевидна, ніж її змістовної складової. Це не означає, що саме ця сторона освітньої діяльності має визначальну роль (згідно відомого діалектичного положення, саме змістовна сторона явища чи процесу є визначальною при взаємодії з формою свого протікання чи існування). Просто методологічні зрушення важче піддаються нормативній регламентації – з одного боку, з іншого ж – у нашій країні, де традиційно пріоритет віддається організаційним методам вирішення усіх соціальних проблем, саме сфера методології освіти стала першочерговим об'єктом реформування.

Тому вже зараз ми можемо досить чітко визначити ті зміни в організації освіти майбутніх соціальних працівників, які мають цілком реальні виміри і є проявом гуманно-центричної переорієнтації освіти в цілому. У першу чергу, мова йде про демократизацію і плюралізацію

освітньої системи в усьому тому, що стосується суб'єктності в організації навчання майбутніх соціальних працівників. Наслідком такої ситуації стала значна інтеграція форм та здійснення освітньої діяльності.

Гуманно-центричний зміст усіх цих змін очевидний. Особистість багатогранна, напрямів розвитку її професійної зрілості може бути безліч, а відтак будь-які формальні обмеження способів навчання та виховання майбутніх фахівців з соціальної сфери, не продиктовані турботою про їх інтереси, у демократичному суспільстві недопустимі. Зняття авторитарних обмежень на шляху розвитку організаційних основ функціонування вітчизняної освіти – одне з найбільших завоювань демократії не лише в освіті, а й у країні в цілому.

Подальші перспективи цього напрямку реформування вітчизняної освіти досить очевидні. Інтеграція у світовий соціокультурний та освітній простір, виділення та кристалізація у вітчизняній освіті окремих педагогічних шкіл і напрямів, формування на основі практичного досвіду найбільш оптимальних з точки зору тих чи інших критеріїв підготовки майбутніх соціальних працівників і розвитку особистості вже в недалекому майбутньому приведе до створення цілісної плюралістичної системи вищої освіти соціальної сфери за аналогом тих, які існують у багатьох розвинених державах. А зараз ми все ж можемо говорити більше про видимість інтерактивних форм і методів у підготовці майбутніх фахівців, оскільки за їх яскравими назвами частіше за все знаходиться старий зміст стандартизованої радянської освіти, а по суті відмінності у різних вітчизняних методологічних школах ВНЗ не такі вже й значні. Та й зумовлені вони не стільки формами та методами організації навчального процесу, скільки рівнем його матеріального забезпечення та кваліфікації професорсько-викладацького складу.

Враховуючи вимоги до рівня професійної підготовки кадрів в умовах інтеграції України в світовий процес соціально-економічного розвитку, а також у світову систему підготовки, атестації та сертифікації фахівців соціальної сфери, напрями діяльності вищої освіти і структура заходів щодо поліпшення її роботи на державному рівні та на рівні вищого навчального закладу мають ґрунтуватися на напрацюваннях світового досвіду з урахуванням особливостей і тенденцій розвитку вітчизняної професійної вищої освіти.

Головними цілеутворюючими суб'єктами системи вищої освіти є сфера праці та соціальних відносин. При цьому професійна підготовка майбутніх соціальних працівників у вищому навчальному закладі «набудовується» на вимоги соціальної політики держави. Вони мають її випереджати та системно втілювати такі основні принципи:

- гуманізація освіти, єдність навчання і виховання, залучення студентської молоді до духовних цінностей, формування цінностей загальнолюдської моралі;
- свобода вибору та відповідальність за результати освітньої діяльності, професійне самовизначення особистості, що забезпечує відповідну само-детермінацію навчання студентів, актуалізує внутрішню мотивацію, розвиває потребу у свободі творчості, автономності, самоуправлінні та само-корекції, забезпечує толерантність по відношенню до особистості студента;
- відкритість та демократичність освітньої діяльності, доступність навчання для будь-якого громадянина з врахуванням рівня його довузівської та індивідуальної підготовки;
- випереджальний характер навчання на основі психодіагностики й корекції поведінки особистості;
- органічний зв'язок з національною та світовою культурою, історією, традиціями;
- регуляція психофізіологічних станів людини за різними напрямками на основі знань, нагромаджених у психофізіології, психології та фізіології праці, педагогіці, валеології, медицині, гігієні, екології, ергономіці й інших науках;
- взаємодія з вузами, що здійснюють підготовку фахівців гуманітарного, економічного і лінгвістичного профілів у зарубіжних країнах;
- самопізнання з метою встановлення у себе нових якостей, характеристик, поглибленого осмислення властивостей і станів особистості студента;
- використання важелів відповідальної поведінки студентів у процесі навчання у вузі;
- духовно-моральний пошук власної життєвої позиції, індивідуально-колективна відповідальність за дотримання умов і досягнення результатів у процесі освітньої діяльності [4; 6].

Реалізація цих принципів забезпечує досягнення єдиного європейського освітнього простору вищої школи, сприяє формуванню професійно зрілих фахівців нового покоління.

Успішність процесу гуманізації може бути забезпечена на основі формування системи особистісних якостей людини, що дозволяє їй стати активним учасником гуманістично спрямованих

перетворень в сучасному суспільстві. Створення поля суб'єктного розвитку учасників цього процесу сприяють формуванню соціально-професійної зрілості, гармонізації їхнього особистісного розвитку. Визначальний шлях вирішення цієї проблеми пов'язаний з оптимізацією суб'єктної діяльності майбутніх соціальних працівників. При цьому педагогічному процесі варто враховувати вплив цього виду діяльності на активізацію процесів самопізнання, самореалізації, морального вдосконалення особистості, освітньої активності студентів.

Зважаючи на світовий досвід, одним із перспективних шляхів гуманізації соціальної політики є відмова від узагальненого принципу соціального захисту. Необхідно стимулювати ініціативу активного населення і розвивати цілеспрямовану допомогу [2, с. 108]. Тому більш сучасним і перспективним для розвитку всієї системи соціальної роботи в Україні вважаємо підхід до її трактування і призначення змісту, який полягає в тому, що соціальна робота розглядається як сфера гуманітарної діяльності суспільства, змістом якої є допомога у вирішенні проблем окремої людини чи групи людей, розвиток техніки подолання труднощів і вироблення навичок самопомоги. Додержуючись цієї думки, А. Козлов розширює розуміння суті соціальної роботи, включаючи в неї як допомогу, так і взаємодопомогу в системі соціокультурних і психосоціальних взаємодій і відносин різних суб'єктів діяльності [7, с. 91]. До клієнта ставляться вже не як до пасивного об'єкта, а орієнтують його на суб'єкт-суб'єктну взаємодію з соціальним працівником, а системоутворювальна роль належить поняттю «призначення» соціального працівника відповідно до змісту цієї взаємодії: не лише допомагати розв'язувати клієнту проблеми, а сприяти тому, щоб він розвивав свій потенціал й ставав суб'єктом соціальної діяльності, що є попередженням виникнення дисфункцій [3; 68-96].

Сучасній людині треба не стільки допомагати (економічно та соціально), скільки налаштовувати її в першу чергу на подолання споживацьких настроїв, відроджувати в неї почуття й потребу бути економічно відповідальною за своє життя, тобто створювати їй умови, щоб вона ставала повноцінним членом економічного й соціально-політичного простору. Предметом діяльності соціального працівника стають нереалізовані можливості клієнта. Соціальний працівник має створити такий соціально-психологічний простір для клієнта, щоб він спонукав його проявляти соціальну активність й допомагав ставати суб'єктом діяльності.

У соціальній роботі як професійній діяльності виділяють три рівні: макрорівень – соціальна політика; мезорівень – соціальні програми регіонального, місцевого рівня і за місцем проживання; мікрорівень – соціальна робота з клієнтом [7, с.16]. Існують й інші підходи до виділення предметної сфери соціальної діяльності. Наприклад, якщо за основу взяти сфери соціальної практики, то в такому випадку можна виокремити соціальну роботу в сфері освіти, охорони здоров'я, дозвілля і т.п. Поширеним підходом є також виділення спеціалізації соціальної роботи за характеристикою соціально-психологічних особливостей клієнтів: соціальна робота з молоддю, соціальна робота з сім'єю, соціальна робота з важкими підлітками чи іншими категоріями населення. У всіх цих видах соціальної роботи здійснюється конкретизація (наприклад, оптимізація механізмів соціального функціонування індивіда, профілактика і корекція поведінки окремих осіб або груп), що відображено у відповідних посадових інструкціях спеціалістів [1, с.26].

Система практичної соціальної роботи в Україні вже зараз набуває нових обрисів. Уже стає ясно, що вона повинна спиратися на нові правові засади, на кадровий потенціал по-новому професійно підготовлених фахівців, нову соціальну політику держави, на структуру нового громадянського суспільства, яке виникло і продовжує зміцнюватися.

У сфері практичної діяльності перед соціальними працівниками у багатьох країнах стоять одні й ті ж завдання [9, с. 72-86]:

- підтримувати, підбадьорювати і стимулювати людей на розвиток їх власних сил, конструктивну діяльність, на використання наявних у них власних резервів;
- пропонувати допомогу, організувати її, встановлювати різноманітні необхідні для цього зв'язки і контакти;
- супроводжувати людей протягом певного життєвого періоду, проявляти особисту участь, організувати контроль за ситуацією з метою захисту клієнта;
- представляти інтереси людей, які потребують допомоги, якщо останні не можуть це зробити самостійно;
- звертати увагу на можливі негативні наслідки та вносити пропозиції щодо їх попередження, пом'якшення чи ліквідації;
- викликати співчуття та активізувати людей для надання допомоги тим, хто її потребує;
- здійснювати вплив на органи влади й управління з метою поліпшення якості обслуговування

і соціального захисту;

- інформувати інстанції на всіх рівнях про фактори, які негативно впливають або можуть вплинути на життєдіяльність певних груп населення.

Специфіка підготовки фахівців з соціальної роботи, яка полягає в тому, що з першого курсу студента системою дисциплін циклів гуманітарної, природничо-наукової та соціально-економічної, професійної та практичної підготовки орієнтують бути суб'єктом діяльності. Додамо, що соціальний працівник зможе виконати функцію спонукання клієнта бути суб'єктом діяльності лише в тому разі, коли сам буде здатний бути суб'єктом діяльності. На наш погляд, установка на це і є подальшою розробкою і конкретизацією особистісного і гуманістичного підходів до людини.

В основу пропонованого нами науково-методичного забезпечення покладений концепт розвитку суб'єктного ставлення до людини, заснований на принципах гуманізації вищої освіти. Зазначений концепт орієнтує на всебічний розвиток особистості майбутніх соціальних працівників: не тільки знань, умінь і навичок, але й мислення, спонукає до діяльності (стимул, мотив, інтерес), особистісних якостей, притаманних громадянину України. Підкреслимо, що робота соціального працівника буде ефективнішою за умов, що його власним спонуканням буде інтерес клієнта.

Розвиток суб'єктності в роботі соціальних працівників базується на тому, що соціальна робота поєднує в собі риси як суспільних, психологічних, педагогічних, так і природничих знань (зокрема, біології, медицини), теоретично узагальнює емпіричний матеріал, широко використовує статистичні та математичні методи дослідження. Тому в ній наявне велике розмаїття форм знання: емпіричні факти, події та їх опис, систематизація, закономірності й тенденції, принципи і методи досягнення поставлених цілей, системи поглядів, що різняться за типом і ступенем спільності та багато інших, які організуються в єдину теорію завдяки фундаментальним основам – філософським ідеям і принципам, ідеалам та нормативам, загальним науковим засадам соціальної роботи [3; 6].

Реалізація принципів формування професіоналізму в майбутніх соціальних працівників, в основі яких лежить розвиток суб'єктності особистості, відбувається в процесі викладання навчальних дисциплін, спецкурсів, які спрямовані на розвиток трьох особистісних компонентів: когнітивного (засвоєння знань, розвиток інтелектуальної сфери, уміння аналізувати і мислити логічно); емоційно-вольового (інтерес, мотив, прагнення та ін.) та діяльнісного (практична діяльність на основі засвоєних знань і умінь).

В освітньому процесі, спрямованому на формування суб'єктних підходів у роботі соціальних працівників, суттєвого значення має створення поля суб'єктного розвитку майбутнього фахівця, що має такі основні підходи до його здійснення:

- *системний* – передбачає цілісність у практичній професійній діяльності, що спрямована на комплексну реалізацію поставлених державою, суспільством і окремою особистістю завдань;
- *діяльнісний* – полягає в тому, щоб допомогти особистості у власному професійному становленні й розвитку, її моральному, правовому і духовному самовдосконаленні;
- *особистісно орієнтований* – спрямовує на активізацію позитивних якостей особистості в процесі активної взаємодії суб'єктів соціальної взаємодії;
- *суспільно-ціннісний* – ґрунтується на загальнолюдських та суспільно-громадянських надбаннях національної та світової культур [3, с. 42].

Висновки за результатами дослідження, перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, поле суб'єктного розвитку майбутніх фахівців у вищій школі – це система суб'єкт-суб'єктної взаємодії в навчально-виховному процесі, основана на принципах гуманізму, демократизму, що передбачає інтерактивні форми його організації та спрямована на формування соціально-професійної зрілості майбутніх фахівців сучасного типу.

Стратегією вищої освіти підкреслюється необхідність підготовки таких фахівців, які б мали самі та були спроможні виховати в молоді повагу до Конституції, законів України, глибоке усвідомлення взаємозв'язку між правами людини та її громадянською відповідальністю. Нове розуміння і удосконалення змісту та призначення соціальної роботи органічно розширює аспекти соціальної роботи гуманістичними функціями, що передбачає суб'єктність і додає можливостей ефективніше впливати на результат діяльності соціального працівника.

Подальшого дослідження, визначення та розробки потребують нові поняття і категорії, що з'являються в педагогіці завдяки гуманізації вищої освіти, а саме: соціально-професійна зрілість, поле суб'єктного розвитку, суб'єкт-суб'єктна взаємодія та ін.

Список використаної літератури

1. Інформаційно-методичний бюлетень Української Асоціації соціальних педагогів та

спеціалістів із соціальної роботи. – Донецьк, 1992. – №1.

2. Капська А.Й. Соціальна робота: технологічний аспект PDF / А.Й. Капська // Соціальна робота. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.

3. Мальцева Т.Є. Сучасні психолого-педагогічні підходи до процесу формування громадянськості у старших підлітків з девіантною поведінкою: науково-методичний посібник / Т.Є.Мальцева, Н.М. Чернуха. – Луганськ: Альма-матер, 2008. – 224 с.

4. Проблеми освіти: наук.-метод. зб. – 2001. – Вип. 24. – С. 68-96.

5. Романенко М.І. Гуманізація освіти: концептуальні проблеми та практичний досвід: монографія / М.І.Романенко. – Дніпропетровськ: Промінь, 2001. – С. 34-39.

6. Скляр П.П. Гуманістичні аспекти пошуку ефективності сучасної освіти: монографія / П.П.Скляр, Т.О. Уманська. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2012. – 216 с.

7. Социальная работа: введение в профессиональную деятельность: учебное пособие / отв. ред. А.А. Козлов. – М.: КНОРУС, 2005. – 368 с. – С. 91.

8. Савош Галина. Особистісно орієнтоване виховання – нова освітня філософія / Галина Савош // Вища освіта України. – 2006. – №1, додаток. – С. 29-34.

9. Теория социальной работы: теория и практика: учеб. пособие / отв. ред. проф. Е.И. Холостова, проф. А.С. Сорвина. – М.: ИНФРА, 2003. – 427 с.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2013

П. П. Скляр, Т. Е. Мальцева. Поле субъектного развития будущих специалистов в системе гуманизации высшего образования

В статье выделяются гуманистические подходы в определении содержания и роли социальной работы в процессе обучения в высшем учебном заведении, принципы формирования профессионализма у будущих социальных работников, в основе которых лежит субъектность. Раскрываются новые подходы в понимании роли и функций социального работника, направления в социальной работе, что значительно расширяет аспекты социальной работы гуманистическими функциями и предусматривает ее субъектность.

Ключевые слова: гуманизация, социальная сфера, субъектность, поле субъектного развития.

P. Sklyar, T. Maltseva. Field of Subjective Development of Future Specialists in the System of Humanization of Higher Education

In the article the humanistic approaches in determining the content and role of social work in the learning process in higher education, principles of professionalism, which are based on subjectivity, are highlighted. New approaches to understanding the role and functions of the social worker, trends in social work are defined.

The authors reveal the processes of transformation in higher education in Ukraine, determine the relevance of humanization, the study of which is a significant contribution to the formation of the spiritual foundations of the students.

The purpose of the article is to uncover new approaches to understanding the role and functions of the social worker, trends in social work, aspects of social work, filled with humanistic features and subjective activity.

During training at higher school under the influence of social, special and other disciplines future social workers must develop and form the professional desire to apply their knowledge, experience and skills in their chosen profession. This involves understanding and perception of internal goals and objectives of their professional activity.

Keywords: humanism, subjectivity, subjective field of development.